

Biuletyn Prawa Karnego nr 8/10

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach. Powołując się na orzeczenie należy podawać numer Biuletynu oraz pozycję.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

Spis treści

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	3
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP	3
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	3
1.2.1. <i>Niemожność poszerzania przez sąd ustawowego katalogu przesłanek zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary .....</i>	<i>3</i>
1.2.2. <i>Ustalenie osób odpowiedzialnych za „spowodowanie” wypadku komunikacyjnego .....</i>	<i>5</i>
1.2.3. <i>Pojęcie „bezprawnego pozyskania zwierzyny” .....</i>	<i>6</i>
1.2.4. <i>Wiążący charakter definicji legalnej „stanu nietrzeźwości” .....</i>	<i>9</i>
1.2.5. <i>Działanie w wyniku szczególnej sytuacji motywacyjnej, nie pozwalające na przypisanie oskarżonemu winy .....</i>	<i>11</i>
1.2.6. <i>Wynagradzanie czynności adwokata, który nie został wyznaczony do działania z urzędu w postępowaniu kasacyjnym .....</i>	<i>13</i>
1.2.7. <i>Kwestia tzw. „pełnomocnika do podpisu”; badanie sprawy w celu sporządzenia i podpisania kasacji a pozbawienie strony uprawnień procesowych .....</i>	<i>14</i>
1.2.8. <i>Obowiązek prezesa sądu odmowy przyjęcia kasacji i zaskarżalność takiej decyzji procesowej.....</i>	<i>15</i>
1.2.9. <i>Obliczanie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku przez oskarżonego pozbawionego wolności .....</i>	<i>17</i>
1.2.10. <i>Incydentalny charakter decyzji dowodowych.....</i>	<i>18</i>
1.2.11. <i>Obowiązek uchylecia lub zmiany orzeczenia rażąco niesprawiedliwego; Niepodpisanie protokołu przez przewodniczącego rozprawy.....</i>	<i>19</i>
1.4. Zagadnienia prawne	21
1.4.1. <i>Sygn. akt I KZP 24/10 – Skład 7 sędziów.....</i>	<i>21</i>
1.4.2. <i>Sygn. akt I KZP 23/10 – Skład 7 sędziów.....</i>	<i>21</i>
1.4.3. <i>Sygn. akt I KZP 25/10.....</i>	<i>22</i>
1.4.4. <i>Sygn. akt I KZP 26/10.....</i>	<i>22</i>
1.4.5. <i>Sygn. akt I KZP 27/10.....</i>	<i>22</i>
2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego	23
2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.....	23
2.1.1. <i>Zasady publikacji odpowiedzi lub sprostowania oraz sankcji karnej za odmowę publikacji .....</i>	<i>23</i>
2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego	24
2.2.1. <i>Zasady odczytywania na rozprawie główniej protokołów przesłuchań świadków i oskarżonych. (P 11/09).....</i>	<i>24</i>
2.2.2. <i>Okres przedawnienia dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w przypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (SK 18/10).....</i>	<i>25</i>
2.2.3. <i>Przywrócenie terminu do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia (K 18/10) .....</i>	<i>25</i>
2.2.4. <i>Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10) .....</i>	<i>25</i>
2.2.5. <i>Penalizacja zachowań dotyczących przedmiotów będących nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej – art. 256 § 2-4 k.k. (K 11/10).....</i>	<i>25</i>
2.2.6. <i>Przeciwdziałanie narkomanii; Pojęcie "znacznej ilości" (P 20/10).....</i>	<i>26</i>
2.2.7. <i>Wykroczenia; Zasady zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (P 16/10) .....</i>	<i>26</i>
2.2.8. <i>Właściwość sądu apelacyjnego w zakresie wniosku o wznowienie postępowania. Brak zażalenia na orzeczenie sądu apelacyjnego (SK 23/10).....</i>	<i>26</i>
2.2.9. <i>Orzekanie grzywny na podstawie Prawa lotniczego (P 43/10) .....</i>	<i>26</i>
6. Przegląd książek i czasopism	27
6.1. Przegląd książek	27
6.2. Przegląd czasopism	27

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

(opr. Łukasz Majewski, asystent w Izbie Karnej SN, Włodzimierz Wróbel BSA SN)

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

1.2.1. Niemożność poszerzania przez sąd ustawowego katalogu przesłanek zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary

przepisy: art. 60 § 4 k.k.

hasła: Nadzwyczajne złagodzenia kary

Wyrok z dnia 3 listopada 2010 r., II KK 94/10

Teza:

Sąd (...) w istocie uzależnił (...) możliwość zastosowania art. 60 § 4 k.k. od spełnienia dodatkowego, niezawartego w tym przepisie warunku – wykazania przez prokuratora przesłanek wymienionych w tym przepisie przed wydaniem wyroku przez Sąd I instancji. Sąd, w tym odwoławczy, nie jest uprawniony do poszerzenia katalogu przesłanek ustawowych zastosowania jakiejkolwiek instytucji prawa karnego, w szczególności mającej działać na korzyść oskarżonego.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Z lektury skargi kasacyjnej wynika, że doszło do dwóch oczywistych omyłek pisarskich. Po pierwsze, wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony w części utrzymującej wyrok Sądu pierwszej instancji, a więc chodzi o pkt III a nie pkt II wyroku Sądu Apelacyjnego, i po drugie, przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania nie jest możliwe bez uprzedniego uchylenia jego wyroku.

Niepoprawnie zostały też sformułowane zarzuty kasacyjne. Odczytując kasację na korzyść skazanego przez pryzmat art. 118 § 1 k.p.k. w powiązaniu z zarzutami apelacyjnymi obrońcy, nie ulega jednak wątpliwości, że do rażącego naruszenie prawa doszło przez nieustosunkowanie się przez Sąd odwoławczy do zarzutów obrazy art. 7 k.p.k. i 410 k.p.k., co doprowadziło do wykluczenia możliwości zastosowania art. 60 § 4 k.k. do czynów z pkt. II, III i VII wyroku Sądu Okręgowego.

Zarzut uchybienia w ten sposób art. 433 § 2 k.p.k., które mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku Sądu Apelacyjnego w pkt. III, jest zasadny. Należy zacząć od przypomnienia, że prokurator – po uzupełnieniu materiału dowodowego na wniosek Sądu pierwszej instancji – w końcowych wystąpieniach przed tym Sądem wniósł o zastosowanie wobec Romana F. do wszystkich czynów nadzwyczajnego złagodzenia kary na podstawie art. 60 § 4 k.k. (zob. k. 2158 i 2279). Dostarczony materiał miał uzupełniać dowody świadczące o spełnieniu przez oskarżonego przesłanek z tego przepisu (uzasadnienie apelacji

1.2.2. Ustalenie osób odpowiedzialnych za „spowodowanie” wypadku komunikacyjnego

przepisy: art. 177 k.k.

hasła: Przepięstwa przeciwko bezpieczeŃstwu w komunikacji – wypadek komunikacyjny

Wyrok z dnia 3 listopada 2010 r., II KK 109/10

Teza:

OdpowiedzialnoŃ za „spowodowanie” wypadku w rozumieniu art. 177 k.k. nie ogranicza się jedynie do sprawców wyłacznie winnych lub w przeważającej mierze odpowiadających za dojŃcie do wypadku.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Nie można odmówić słuszności zarzutowi rażącej obrazy przez Sąd odwoławczy art. 7, 410 i 424 § 1 pkt 1 k.p.k., która mogła mieć istotny wpływ na treść wyroku.

Zupełnie dowolne jest stwierdzenie Sądu Okręgowego, że „przyczynienie się innego podmiotu do zaistnienia wypadku ma ona jedynie znaczenie dla określenia stopnia odpowiedzialności sprawcy wypadku, a więc dla rodzaju kary, jaka powinna być mu wymierzona”. Konsekwencje tego stwierdzenia w wielu wypadkach byłyby takie, że nie ponosiłby odpowiedzialności karnej z art. 177 k.k. ten, kto również naruszył zasady bezpieczeŃstwa w ruchu, także umyŃlnie, gdy istnieje związek przyczynowy między tym naruszeniem a wypadkiem i można postawić mu zarzut niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, lecz tylko „przyczynił się” w ten sposób do zaistnienia wypadku komunikacyjnego. OdpowiedzialnoŃ za „spowodowanie” wypadku w rozumieniu art. 177 k.k. nie ogranicza się jedynie do sprawców wyłacznie winnych lub w przeważającej mierze odpowiadających za dojŃcie do wypadku. Ta uwaga Sądu Okręgowego, nie spełniająca kryteriów oceny z art. 7 k.p.k. i abstrahująca od podstaw odpowiedzialności karnej za czyn z art. 177 k.k., nie miała jednak, jak się wydaje, wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, skoro dalej Sąd ten stwierdził, że sprawcą wypadku był kierowca skutera, a oskarżony, wbrew ocenie Sądu meriti, nie przyczynił się do zdarzenia.

Trafnie jednak kasacja wytknęła, że reformatoryjne orzeczenie Sądu odwoławczego zostało podjęte z naruszeniem art. 410 k.p.k., zaś jego uzasadnienie nie spełnia wymogów z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. Skoro Sąd Okręgowy przyjął rolę sądu rozstrzygającego odmiennie co do sprawstwa i winy oskarżonego (do czego był uprawniony), czyli sądu pierwszej instancji orzekającego o przedmiocie procesu, to był obowiązany stosować się do dyspozycji tych przepisów. Tymczasem Sądowi odwoławczemu umknęły z pola uwagi z obrazą art. 410 k.p.k., okoliczności i zachowanie oskarżonego przed zmianą pasa ruchu przez kierowcę skutera – K. S. Według ustaleń Sądu pierwszej instancji, oskarżony nie tylko dostrzegł go z odległości 350 – 400 m, ale i zauważył, iż K. S. porusza się „po całym swoim pasie ruchu”. Mimo to Sąd Okręgowy nie rozważył, czy oskarżony nie powinien już wówczas znacznie ograniczyć prędkości prowadzonego przez siebie zespołu pojazdów, jadąc jak najbliżej prawej krawędzi jezdni, aby w razie sygnalizowanych nieuzasadnionych manewrów kierowcy skutera panować nad pojazdem tak, żeby nie doszło do zderzenia, albo zminimalizować jego skutki. Inaczej mówiąc, Sąd odwoławczy pominął, że skuter nie wyjechał nagle np. zza zakrętu, z bocznej drogi czy raptownie włączył się do ruchu pasem przeznaczonym dla oskarżonego. Zdarzenie nie rozpoczęło się w odległości 150 metrów na jego pasie, ale znacznie wcześniej i na pasie skutera, za którym poruszały się inne pojazdy.

Miał rację obrońca i Sąd Okręgowy, że przekroczenie przez oskarżonego określonej prędkości oraz stwierdzona post factum niepełna sprawnoŃ hamulców nie miała wpływu

na zaistnienie wypadku. Ale też oskarżonemu nie zarzucono ani nie przypisano w opisie czynu naruszenia przez to zasad bezpieczeństwa w ruchu. Gdyby pójść śladem Sądu Okręgowego i skupić uwagę tylko na określonej fazie zdarzenia, należałoby stwierdzić, że kierowca skutera nawet nie przyczynił się do wypadku, skoro w chwili zderzenia jechał swoim pasem ruchu. Poza uwagę Sądu odwoławczego znalazła się też hipoteza, skoro rozważał inne, że wprawdzie K. S. wjechał na przeciwny pas ruchu, ale może wróci na własny pas przed uderzeniem w pojazd oskarżonego. Przeoczył Sąd również ten oczywisty fakt, że oskarżony nie użył sygnału dźwiękowego i świetlnego (nie ma w tej kwestii żadnych ustaleń faktycznych) widząc niepokojące zachowanie kierowcy skutera na jego pasie ruchu i niebezpieczne – późniejsze.

Powyższe luki przy ocenie materiału dowodowego skutkowały naruszeniem art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. przez Sąd odwoławczy.

Wskazane uchybienia mogły mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku i dlatego należało uwzględnić wnioski kasacji.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy uzupełniająco przesłucha oskarżonego na okoliczność, z jakiej odległości dostrzegł skuter oraz nietypowe zachowanie jego kierowcy, czy oskarżony używał sygnałów świetlnych i dźwiękowego, a jeśli tak to w którym momencie zdecydował ostrzec K. S., następnie ponownie oceni zachowanie oskarżonego przez pryzmat postawionego mu zarzutu (m.in. naruszenia wskazanych zasad bezpieczeństwa) i istniejących wówczas warunków drogowych, wynikających między innymi z protokołu oględzin i materiału zdjęciowego, a następnie rozważy zarzuty apelacji i dopiero wyda wyrok. W razie jej niepodzielenia będzie jednak miał na względzie, że *„nawiązka orzekana na podstawie art. 46 § 2 k.k. przysługuje tylko pokrzywdzonemu.”*

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.3. Pojęcie „bezprawnego pozyskania zwierzyny”

przepisy: art. 15 ust. 4 prawa łowieckiego, art. 46 § 1 k.k., art. 49a k.p.k., art. 53 prawa łowieckiego

hasła: Prawo łowieckie

Wyrok z dnia 17 listopada 2010 r., II KK 72/10

Teza:

Rozporządzenie, wydane na podstawie upoważnienia ustawowego z art. 15 ust. 4 Prawa łowieckiego, które określa jedynie wysokość zryczałtowanego ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną, nie stwarza formalnej podstawy do orzekania w przedmiocie odszkodowania w procesie karnym, tę bowiem stanowić mogą wyłącznie przepisy prawa karnego materialnego, zaś art. 15 Prawa łowieckiego, jak i oparte na nim przepisy wykonawcze, normami prawa karnego nie są. Podstawę prawną odszkodowania mógłby więc w takim wypadku stanowić jedynie art. 46 § 1 k.k., oczywiście przy spełnieniu warunków formalnych (art. 49a k.p.k.),

„Bezprawnym pozyskaniem zwierzyny” jest z pewnością zachowanie polegające na wejściu w posiadanie zwierzyny z naruszeniem reguł określonych szczegółowo w przepisach ustawy Prawo łowieckie. Nie jest to wszelako równoznaczne ze stwierdzeniem, które wyrażone zostało w piśmiennictwie, że stosunek np. art. 53 Prawa łowieckiego do części szczególnej Kodeksu karnego oceniać należy wyłącznie na zasadzie *lex specialis derogat legi generali*.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co wobec jej kierunku – na korzyść – uprawniało sąd kasacyjny do uwzględnienia przedmiotowej skargi na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Truizmem wydaje się przypomnienie, że jednym z warunków konsensualnego zakończenia postępowania na posiedzeniu – w trybie art. 335 § 1 k.p.k. – jest ustalenie, że „okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości”. Wątpliwości nie może przy tym budzić nie tylko zasadnicza kwestia sprawstwa czynu przez określoną osobę, ale wszelkie te okoliczności, które są istotne dla ustaleń o odpowiedzialności karnej sprawcy, w tym dla właściwej oceny prawnej czynu będącego przedmiotem osądu. Istnienie tej przesłanki podlega kontroli sądu, zaś stwierdzenie jakichkolwiek wątpliwości, co do rodzaju i stopnia zawinienia, skutku przestępnego działania, rozmiaru wyrządzonej szkody, nakazuje przeprowadzenie postępowania dowodowego, choćby zostały spełnione pozostałe przesłanki wyrokowania w omawianym trybie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2008 r., IV KK 292/08, Prok. i Pr. – orzeczn. 2009, nr 2, poz. 16 oraz z dnia 23 lipca 2009 r., III KK 147/09, LEX nr 519652). Wobec kategorycznego brzmienia powołanego przepisu, sąd – rozpoznający wniosek prokuratora o wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kary lub środka karnego bez przeprowadzenia rozprawy – nie może uchylić się od zbadania sprawy zarówno pod kątem ustaleń faktycznych i zawinienia, a także zastosowanych przepisów prawa materialnego, zaś w sytuacji gdy uzna, że oskarżony nie popełnił zarzucanego mu przestępstwa, gdy zauważy potrzebę zmiany kwalifikacji prawnej czynu i to niezależnie czy miałyby to być zmiany w kierunku łagodniejszym, czy też surowszym, bądź też dostrzeże inne wady prawne propozycji oskarżyciela publicznego (np. dotyczące kwestii środków karnych, których orzeczenie jest obligatoryjne), nie tylko nie może wniosku takiego uwzględnić, lecz wręcz zobligowany jest – stosownie do treści art. 343 § 7 k.p.k. – skierować sprawę do rozpoznania na zasadach ogólnych, chyba że w toku posiedzenia prokurator za zgodą oskarżonego dokona modyfikacji wniosku w kierunku przez sąd postulowanym (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 października 2008 r., V KK 288/08, OSNKW-R 2008, poz. 2146; z dnia 20 listopada 2008 r., V KK 322/08, OSNKW-R 2008, poz. 2344; z dnia 11 marca 2009 r., II KK 346/08, LEX nr 491315).

Analiza treści zapadłego w niniejszej sprawie prawomocnego orzeczenia Sądu Rejonowego w K. nie pozostawia wątpliwości, że wskazanym wyżej wymaganiami sąd ten nie sprostał, bowiem uwzględniając złożony przez prokuratora w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wniosek i wydając wyrok skazujący Andrzeja M. za czyn z art. 53 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie i art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przeoczył, że dokonana w postępowaniu przygotowawczym ocena prawna zachowania oskarżonego, jako wyczerpującego znamiona przestępstwa określonego w tym przepisie (art. 53 pkt 4 powołanej ustawy), nie była prawidłowa, o czym świadczył już sam opis zarzucanego mu czynu.

Przepis art. 53 pkt 4 Prawa łowieckiego penalizuje zachowanie osoby, która poluje nie posiadając uprawnień do polowania (kłusownictwo). Tymczasem oskarżony posiadał zarówno uprawnienia do polowania (k. 21-24), jak również ważne upoważnienie do pozyskania jednej sztuki dzika – przelatka (jednorocznego dzika), a jego zachowanie, spowodowało się do pozyskania zwierzyny innego gatunku (sarny – rogacza), niż przewidywało upoważnienie wydane przez zarządcę obwodu łowieckiego (k. 13). Tego rodzaju czyn wyczerpuje natomiast ustawowe znamiona występku określonego w art. 52 pkt 6 Prawa łowieckiego („Kto pozyskuje zwierzynę innego gatunku, innej płci lub w większej liczbie,

niż przewiduje upoważnienie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego...”). W tym stanie rzeczy dokonana przez prokuratora w akcie oskarżenia, a następnie zaaprobowana przez sąd meriti, subsumpcja prawna działania Andrzeja M., stanowiła rażące i mające przy tym istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego jeżeli się zważy, że przestępstwo z art. 53 pkt 4 Prawa łowieckiego zagrożone jest karą pozbawienia wolności do 5 lat, zaś występki stypizowane w art. 52 pkt 6 powołanej ustawy wyłącznie grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Nie jest to wszakże jedyny mankament, którym dotknięte jest zaskarżone niniejszą kasacją orzeczenie.

Zauważyć należy (co również podniósł skarżący w uzasadnieniu kasacji), że w pkt 3 tego wyroku zobowiązano oskarżonego do zapłaty na rzecz Skarbu Państwa – reprezentowanego przez Wojewodę Wielkopolskiego – kwoty 3000 zł, stanowiącej ekwiwalent za bezprawnie pozyskaną zwierzynę, przyjmując jako podstawę prawną tego rozstrzygnięcia rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie zwierzyny bezpodstawnie pozyskanej (Dz. U. j.w.). Tymczasem wskazane rozporządzenie, wydane na podstawie upoważnienia ustawowego z art. 15 ust. 4 Prawa łowieckiego, które określa jedynie wysokość zryczałtowanego ekwiwalentu za zwierzynę bezprawnie pozyskaną, nie stwarza formalnej podstawy do orzekania w przedmiocie odszkodowania w procesie karnym, tę bowiem stanowić mogą wyłącznie przepisy prawa karnego materialnego, zaś art. 15 Prawa łowieckiego, jak i oparte na nim przepisy wykonawcze, normami prawa karnego nie są (zob. w tym przedmiocie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006 r., III KK 327/05, LEX nr 181401). Podstawę prawną odszkodowania mógłby więc w takim wypadku stanowić jedynie art. 46 § 1 k.k., oczywiście przy spełnieniu warunków formalnych (art. 49a k.p.k.), co wszakże zarówno z treści wniosku prokuratora, jak i rozstrzygnięcia zawartego w części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, nie wynika.

*Nie wydaje się natomiast tak oczywista, jak to sugeruje autor skargi kasacyjnej, niemożliwość zakwalifikowania zachowania polegającego na „bezprawnym pozyskaniu zwierzyny” z art. 278 § 1 k.k. W powołanym już wyżej orzeczeniu (wyrok z dnia 9 marca 2006 r., III KK 327/05) Sąd Najwyższy trafnie uznał, że „bezprawnym pozyskaniem zwierzyny” jest z pewnością zachowanie polegające na wejściu w posiadanie zwierzyny z naruszeniem reguł określonych szczegółowo w przepisach ustawy Prawo łowieckie. Nie jest to wszelako równoznaczne ze stwierdzeniem, które wyrażone zostało w piśmiennictwie, że stosunek np. art. 53 Prawa łowieckiego do części szczególnej Kodeksu karnego oceniać należy wyłącznie na zasadzie *lex specialis derogat legi generali* (K. Haliniak: „Wybrane zagadnienia prawne i administracyjno prawne kłusownictwa”, Samorząd Terytorialny, 2000, nr 12, s. 70). W tym kontekście wymaga zasygnalizowania – bez wdawania się w szersze rozważania, gdyż nie ma to znaczenia dla samego rozstrzygnięcia w przedmiocie kasacji, a jedynie winno być uwzględnione przez Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy – ewolucja zarówno poglądów Sądu Najwyższego w tym przedmiocie, jak i stanowiska doktryny, na gruncie poprzednio (ustawa z dnia 17 czerwca 1959 r. o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim – Dz. U. z 1973 r. Nr 33, poz. 197 ze zm.) oraz obecnie obowiązującego Prawa łowieckiego, oczywiście nie zapominając, że w aktualnym stanie prawnym zabór mienia społecznego nie jest osobno penalizowany, jak miało to miejsce na gruncie Kodeksu karnego z 1969 r., i podlega ochronie jak każde inne mienie w oparciu o przepis art. 278 § 1 k.k. (zob. K. Daszkiewicz: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1982 r., VI KZP 35/82, NP. 1983, nr 4, s. 113-120; W. Radecki: „Wykroczenia i przestępstwa przeciwko środowisku. Przewodnik po przepisach”, Warszawa – Wrocław 1995, s. 274 – 275; tenże: „Przestępstwa i wykroczenia łowicze”, Prok. i Pr. 1996, nr 6, s. 25-27 oraz powołane tam orzecznictwo i pi-*

śmiennictwo; B. Kurzępa: „Wojciech Radecki, Prawo łowieckie z komentarzem, Wrocław 1996, s. 194”, Prok. i Pr. 1997, nr7-8, s. 99-100).

Podsumowując całokształt przeprowadzonych wyżej rozważań, uznać więc należy za trafne podniesione w kasacji zarzuty rażącego naruszenia prawa procesowego (art. 335 § 1 k.p.k. i art. 343 § 7 k.p.k.) i w konsekwencji tego również materialnego (m.in. art. 53 pkt 4 Prawa łowieckiego), co przy uwzględnieniu istotnego wpływu stwierdzonych uchybień na treść zaskarżonego wyroku skutkować musiało jego uchyleniem i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K.

Procedując powtórnie, sąd ten – mając na uwadze wiążące zapatrywania prawne Sądu Najwyższego – rozstrzygnie o odpowiedzialności karnej Andrzeja M. za zarzucony mu w akcie oskarżenia czyn, z uwagi na charakter sprawy dokona tego na zasadach ogólnych po przeprowadzeniu rozprawy (kwestia zamiaru przy przestępstwie z art. 278 § 1 k.k., pod warunkiem uznania możliwości zakwalifikowania zachowania oskarżonego z tego przepisu), nie tracąc z pola widzenia – ze względu na kierunek wniesionej i uwzględnionej kasacji – treści art. 443 k.p.k.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.4. Wiążący charakter definicji legalnej „stanu nietrzeźwości”

przepisy: art. 5 § 2 k.p.k.

hasła: Domniemanie niewinności; Alkohol

Wyrok z dnia 3 listopada 2010 r., IV KK 165/10

Teza:

Definicja legalna ma charakter normatywnie wiążący, toteż żadne akty prawne niższego rzędu (rozporządzenia ministrów, zarządzenia Komendanta Głównego Policji) nie mogą określać „stanu nietrzeźwości” w sposób odmienny, niż to uczynił ustawodawca w (art. 115 § 16 k.k.). Tym samym nie do zaakceptowania jest pogląd, że dopiero wskazanie urządzenia pomiarowego na wartość 0,28 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, pozwala na uznanie przekroczenia ustawowego progu „stanu nietrzeźwości”, skoro próg został przez ustawodawcę jednoznacznie określony zawartością przekraczającą 0,25 mg alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza lub prowadzącą do stężenia tę wartość przekraczającego.

Wobec braku dowodów pozwalających na zakwestionowanie rzetelności i wiarygodności wykonanych pomiarów, jak też sprawności samego urządzenia pomiarowego, nie istnieje powód podważenia uzyskanego wyniku, a w konsekwencji tego ewentualne odwołanie się do zasady określonej w art. 5 § 2 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sformułowany, we wniesionej na niekorzyść oskarżonego – z zachowaniem terminu określonego w art. 524 § 3 k.p.k. – skardze kasacyjnej Prokuratora Generalnego, zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, okazał się trafny, co – wobec istotnego wpływu stwierdzonego uchybienia na treść zaskarżonego wyroku – skutkować musiało jego uchyleniem i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P.

Nie można nie zauważyć, że już sam opis czynu zawarty w wyroku Sądu Okręgowego w P., którym orzekając odmienne co do istoty sprawy zmieniono – zaskarżony przez oskar-

życiela publicznego na niekorzyść oskarżonego – wyrok Sądu Rejonowego w J., wskazuje w sposób oczywisty na obrazę przepisów prawa materialnego powołanych w skardze kasacyjnej. Skoro w opisie tym przyjęto, że w wydychanym przez oskarżonego powietrzu, w I próbie, stwierdzono zawartość alkoholu w ilości 0,26 mg/l, to jednoczesna konstatacja o pozostawaniu sprawcy „w stanie po użyciu alkoholu” w sposób oczywisty pozostaje w sprzeczności z dyspozycją art. 115 § 16 k.k., który – określając legalną definicję „stanu nietrzeźwości” – stanowi, że ten ostatni stan zachodzi, gdy zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość. Bezspornym i nie wymagającym dowodzenia jest, że stężenie alkoholu 0,26 mg/l w wydychanym powietrzu, wprawdzie minimalnie (o 0.01), przekracza wszelako próg stanu nietrzeźwości określony w powołanym wyżej przepisie. Popelnione przez sąd ad quem uchybienie doprowadziło więc w efekcie do błędnego ukarania Adama K. za wykroczenie z art. 87 § 1 k.w., podczas gdy tak opisany czyn wyczerpuje ustawowe znamiona występkę określonego w art. 178a § 1 k.k., co nie mogło nie pozostawać bez wpływu, i to istotnego, na treść zaskarżonego orzeczenia.

Powyższe ustalenie jest wystarczającym do wydania przez Sąd Najwyższy orzeczenia kasatoryjnego, nie można jednak pominąć jeszcze jednej kwestii wyartykułowanej w samym zarzucie skargi kasacyjnej, jak i w jej uzasadnieniu, która jest istotna zarówno dla oceny poddanego obecnej kontroli kasacyjnej wyroku, lecz przede wszystkim będzie miała znaczenie przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez Sąd drugiej instancji.

Sąd ten, w uzasadnieniu swojego orzeczenia, odwołując się do ogólnych wytycznych stosowanych w toksykologii sądowej, zgodnie z którymi „błąd pomiaru dla oznaczeń alkoholu we krwi i powietrzu wydychanym nie może przekraczać maksimum 5% mierzonej wartości” uznał, że „zgodnie z wytycznymi Komendanta Głównego Policji oraz w porozumieniu z Instytutem Ekspertyz Sądowych w K., jako jednostki wiodącej w ustaleniach błędu pomiarowego na podstawie przeprowadzonych eksperymentów, przyjmuje się, że przy pomiarach wartości stężenia alkoholu w powietrzu wydychanym przyjęto błąd pomiaru 0,03 mg, co oznacza, że granica „stanu po użyciu alkoholu” wynosi 0,25 (+) (–) 0,03 mg” (k. 72). Doprowadziło to Sąd odwoławczy do konkluzji, że stan nietrzeźwości przyjmuje się dopiero od wartości 0,28 mg/l w wydychanym powietrzu, a skoro tak, to ujawniony wynik badania u Adama K. – 0,26 mg/l, przy uwzględnieniu błędu pomiarowego, umożliwił uznanie oskarżonego za winnego prowadzenia pojazdu po drodze publicznej co najwyżej „w stanie po użyciu alkoholu”.

Stanowisko to jest błędne i pozostaje w rażącej sprzeczności z treścią art. 115 § 16 k.k., zawierającego przecież – o czym wspomniano wyżej – ustawową definicję „stanu nietrzeźwości”. Definicja legalna ma charakter normatywnie wiążący, toteż żadne akty prawne niższego rzędu (rozporządzenia ministrów, zarządzenia Komendanta Głównego Policji) nie mogą określać „stanu nietrzeźwości” w sposób odmienny, niż to uczynił ustawodawca w powołanym wyżej przepisie (zob. A. Marek: Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2007, s. 268). Tym samym nie do zaakceptowania jest pogląd, że dopiero wskazanie urządzenia pomiarowego na wartość 0,28 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, pozwala na uznanie przekroczenia ustawowego progu „stanu nietrzeźwości” skoro próg został przez ustawodawcę jednoznacznie określony zawartością przekraczającą 0,25 mg alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza lub prowadzącą do stężenia tę wartość przekraczającego. Powyższe zauważenie – niezależnie od wskazanych wcześniej mankamentów zaskarżonego wyroku – przekłada się w sposób bezpośredni na naruszenie prawa materialnego (art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 115 § 16 k.k.), czyniąc podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut jak najbardziej zasadnym.

Całkowicie odmiennym zagadnieniem jest natomiast, czy *in concreto*, istnieje pewność co do wskazań odnotowanych w urządzeniu pomiarowym.

W niniejszej sprawie nie ujawniły się wszakże jakiekolwiek okoliczności podważające wynik zarejestrowanego w pierwszej próbie (tak zresztą jak i w kolejnych) pomiaru urządzeniem ALCO-SENSOR tym bardziej, że użyte urządzenie elektroniczne posiadało ważny atest (k. 3), zgodnie z którym, przy wartości poprawnej wzorcowej wynoszącej 0,253 mg/l, średnie wskazanie analizatora wydechu wskazuje 0,250 mg/l, a więc ewentualna poprawka odpowiada wartości 0,003 mg/l. Wobec braku dowodów pozwalających na zakwestionowanie rzetelności i wiarygodności wykonanych pomiarów, jak też sprawności samego urządzenia pomiarowego, nie istnieje powód podważenia uzyskanego wyniku, a w konsekwencji tego ewentualne odwołanie się do zasady określonej w art. 5 § 2 k.p.k. Rezultat pierwszego badania wykonanego o g. 7.45, a więc w najbliższej odległości czasowej do momentu zatrzymania pojazdu kierowanego przez Adama K., w powiązaniu z podanym przez samego oskarżonego do protokołu badania trzeźwości, faktem spożywania w dniu 30 sierpnia 2009 r. w godzinach 22.00 – 24.00 1 litra piwa, czyni dywagacje w kierunku określenia innej wartości alkoholu w jego organizmie, wyłącznie hipotetycznymi i nie mającymi żadnego odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Uwzględniając całokształt przeprowadzonych wyżej rozważań, konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi ad quem do ponownego rozpoznania.

Procedując powtórnie Sąd Okręgowy w P. rozpozna skargę apelacyjną oskarżyciela publicznego w zakresie zaskarżenia, uwzględniając zapatrywania prawne i wskazania Sądu Najwyższego (art. 442 § 3 k.p.k.).”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.5. Działanie w wyniku szczególnej sytuacji motywacyjnej, nie pozwalające na przypisanie oskarżonemu winy

przepisy: art. 1 § 3 k.k.

hasła: Wina

Wyrok z dnia 18 listopada 2010 r., V KK 212/10

Teza:

Działanie (było podjęte) w wyniku szczególnej sytuacji motywacyjnej, będące wyrazem uzasadnionego sprzeciwu wobec gwałcenia konstytucyjnych wolności. Skoro zaś było ono jednocześnie reakcją na brutalność sił milicyjnych, to obie te okoliczności eliminowały także winę oskarżonej, a brak winy z kolei w ogóle uniemożliwiało przypisanie jej przestępstwa, a mimo to doszło do skazania oskarżonej.

Z uzasadnienia:

„W ramach postępowania o odtworzenie akt byłego Sądu Powiatowego w Z., Sąd Rejonowy w Z. ustalił, że Helena A. została wyrokiem dnia 6 lipca 1960 r., uznana winną tego, że w dniu 30 maja 1960 r. uczestnicząc w Z. w zbiegowisku publicznym i działając z pobudek chuligańskich dokonała czynnej napaści na funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej rzucając w nich brukowymi kamieniami, tj. przestępstwa z art. 133 § 1 k.k. z 1932 r. w zw. z art. 4 ustawy o zaostreniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo z dnia 22 maja 1958 r. (Dz. U. Nr 34, poz. 152) i skazana za to na karę roku więzienia z zaliczeniem okresu tymczasowego aresztowania od 31 maja do 6 lipca 1960 r. Nie ustalono, aby wyrok ten był skarżony.

W kasacji wywiezionej obecnie na korzyść skazanej przez Rzecznika Praw Obywatelskich zarzucono wyrokowi b. Sądu Powiatowego w Z. z 1960 r. rażąco obrażając art. 133 § 1 d.k.k. oraz art. 4 ustawy z 1958 r. przez przypisanie skazanej czynu opisanego w tym przepisie, pomimo braku w jej zachowaniu znamion tego przestępstwa, ale w uzasadnieniu – przywołując orzecznictwo Sądu Najwyższego – wskazał, iż z uwagi na sytuację w jakiej doszło do zachowania opisanego w zaskarżonym wyroku, oskarżonej nie można było przypisać winy wymaganej dla przestępności czynu i wnosił o uchylenie powyższego wyroku oraz uniewinnienie Heleny A. od przypisanego jej czynu.

Rozpoznając tę kasację Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sprawa niniejsza jest kolejną dotyczącą tzw. wydarzeń zielonogórskich z maja 1960 r., które doczekały się też opracowania naukowego (zob. „Wydarzenia Zielonogórskie w 1960 r.”, pod red. T. Dzwonkowskiego, Zielona Góra 1995). W oparciu o nie i liczne już judykaty Sądu Najwyższego trzeba stwierdzić, że wydarzenia, jakie rozegrały się 30 maja 1960 r. w Zielonej Górze, wiązały się z akcją eksmitowania parafii katolickiej z dotychczas zajmowanych pomieszczeń, przeciwko czemu zaprotestowali mieszkańcy miasta. Wobec narastającego tłumu użyto wzmocnionych oddziałów milicji, w tym ZOMO i dokonano licznych zatrzymań i aresztowań, a już w czerwcu zapadały pierwsze wyroki wobec uczestników tych zajęć. Z uzyskanej w postępowaniu odtworzeniowym kopii aktu oskarżenia H. A. wynika wyraźnie, że oskarżono ją w związku z zachowaniem w tych właśnie wydarzeniach. Wskazuje się w nim bowiem, że chodziło o wykwaterowanie z pomieszczeń parafii rzymsko-katolickiej, że w związku z tym zaczęły gromadzić się grupy ludzi, których zamiarem był udaremnienie tej eksmisji oraz że w okresie największej agresywności uczestników zbiegowiska dostrzeżono tam oskarżoną, która wyróżniała się wtedy dużą ruchliwością, a pewnym momencie chwyciła kamień i rzuciła w nim w kierunku interweniujących funkcjonariuszy (k. 21 – 23 akt Ko 220/09).

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie wskazywano, że wydarzenia zielonogórskie z 30 maja 1960 r. wywołane zostały przez próbę siłowego odebrania Domu Katolickiego, należącego dotąd do miejscowej parafii p/w św. Jadwigi, przeciwko czemu zaprotestowała miejscowa ludność i podkreślano, że ówczesna Konstytucja PRL w art. 70 ust. 1 gwarantowała wolność wyznania oraz swobodę wypełniania kultu religijnego, a tym samym protest ludności wobec tej eksmisji był wyrazem społecznego oporu przed brutalną ingerencją władz w sferę życia religijnego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r. V KK 260/09, Lex nr 553769, i podane tam liczne judykaty z lat 1998 – 2008). Powyższe w pełni odnosi się także do niniejszej sprawy. W związku z wprowadzeniem oddziałów ZOMO dla siłowego przeciwstawienia się protestującym, ci ostatni reagowali już nie tylko werbalnie, ale i czynnie przeciwstawiali się milicji, a to w tym właśnie momencie – jak podano w akcie oskarżenia – zaobserwowano działania oskarżonej. Tym samym jednak zachowaniu takiemu nie można było przypisać cechy działania z pobudek chuligańskich, jak to uczyniono w zaskarżonym wyroku, przywołując art. 4 ustawy o zaostreniu odpowiedzialności za chuligaństwo z 1958 r. Było to bowiem działanie w wyniku szczególnej sytuacji motywacyjnej, będące wyrazem uzasadnionego sprzeciwu wobec gwałcenia konstytucyjnych wolności. Skoro zaś było ono jednocześnie reakcją na brutalność sił milicyjnych, to obie te okoliczności eliminowały także winę oskarżonej, a brak winy z kolei w ogóle uniemożliwiał przypisanie jej przestępstwa, a mimo to doszło do skazania oskarżonej. Zatem do podnoszonego w kasacji rażącego naruszenia art. 133 § 1 d.k.k. oraz art. 4 ustawy z 1958 r., w sprawie tej rzeczywiście doszło, tyle że nie z uwagi na brak znamion czynu z art. 133 § 1 d.k.k. w zachowaniu oskarżonej, lecz z uwagi na niemożność przypisania jej – w przyczyn wyżej wskazanych – winy. Skazanie to, skoro nastąpiło mimo braku możliwości uznania za-

chowania oskarżonej za przestępstwo, jest przy tym skazaniem oczywiście niesłusznym w rozumieniu art. 537 § 2 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i uniewinnił oskarżoną od przypisanego jej przestępstwa, a związku z tym – stosownie do art. 632 pkt 2 k.p.k. – kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.6. Wynagradzanie czynności adwokata, który nie został wyznaczony do działania z urzędu w postępowaniu kasacyjnym

przepisy: art. 84 § 1 k.p.k.

hasła: Adwokat z urzędu; obrońca

Postanowienie z dnia 7 października 2010 r., II KK 229/10

Teza:

Wyznaczenie obrońcy z urzędu przed prawomocnym zakończeniem postępowania, powoduje że jest on uprawniony do sporządzenia i podpisania kasacji, ale nie nakłada na niego takiego obowiązku. Obowiązek działania obrońcy z urzędu kończy się bowiem wraz z prawomocnym zakończeniem postępowania. Gdy wnosi on skargę na prośbę skazanego lub z własnej inicjatywy, nie mając już obowiązku działania, lecz jedynie prawo w tym zakresie, nie ma podstawy do przyznania mu od Skarbu Państwa wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji, gdyż wynagrodzenie przysługuje tylko adwokatowi specjalnie wyznaczonemu w postępowaniu kasacyjnym.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku Autora kasacji o przyznanie wynagrodzenia od Skarbu Państwa za czynności wykonane w postępowaniu kasacyjnym, gdyż skazanemu nie wyznaczono obrońcy z urzędu w tym postępowaniu.

W przedstawionej sytuacji, stosownie do treści art. 84 § 1 i 2 k.p.k. przyjęto, że wyznaczenie obrońcy z urzędu przed prawomocnym zakończeniem postępowania, powoduje że jest on uprawniony do sporządzenia i podpisania kasacji, ale nie nakłada na niego takiego obowiązku. Obowiązek działania obrońcy z urzędu kończy się bowiem wraz z prawomocnym zakończeniem postępowania. Gdy wnosi on skargę na prośbę skazanego lub z własnej inicjatywy, nie mając już obowiązku działania, lecz jedynie prawo w tym zakresie, nie ma podstawy do przyznania mu od Skarbu Państwa wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji, gdyż wynagrodzenie przysługuje tylko adwokatowi specjalnie wyznaczonemu w postępowaniu kasacyjnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 1997 r., OSNKW 7-8/1997, poz. 68 i aprob. Z. Doda, A. Gaberle, Kontrola odwoławcza w procesie karnym, Warszawa 1997, s. 453).

Z uwagi na trudną sytuację materialną skazanego, zwolniono go z obowiązku uiszczenia kosztów postępowania kasacyjnego.”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.7. Kwestia tzw. „pełnomocnika do podpisu”; badanie sprawy w celu sporządzenia i podpisania kasacji a pozbawienie strony uprawnień procesowych

przepisy: art. 526 § 2 k.p.k., art. 84 § 3 k.p.k.

hasła: Adwokacki przymus; Kasacja dopuszczalność

Postanowienie z dnia 17 listopada 2010 r., II KZ 42/10

Teza:

Ustanowionego w art. 526 § 2 k.p.k. przymusu sporządzenia i podpisania kasacji przez adwokata będącego pełnomocnikiem strony nie spełnia ani podpisanie przez adwokata skargi sporządzonej przez stronę, ani też wyrażona w odrębnym piśmie akceptacja takiej skargi.

Wystąpienie okoliczności uprawniających do skutecznego ubiegania się o udzielenie pomocy prawnej z urzędu, powoduje, że sprawa poddana musi zostać badaniu przez ustanowionego z urzędu adwokata (zarówno w charakterze obrońcy, jak i pełnomocnika) w celu sporządzenia i podpisania kasacji lub stwierdzenia przez niego, że nie znalazł podstaw do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia (art. 84 § 3 k.p.k.). W tego rodzaju sytuacji, wydanie wcześniejszej decyzji o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej własnoręcznie sporządzonej przez stronę, pozbawia ją uprawnień procesowych, co – chociażby tylko z przyczyn gwarancyjnych – uznać należy za niedopuszczalne.

Z uzasadnienia:

„Zażalenie okazało się na tyle zasadne, że skutkować to musiało uchYLENIEM zaskarżonego zarządzenia.

Wprawdzie sformułowane w środku odwoławczym twierdzenia skarżącego, kwestionujące zawarte w uzasadnieniu zarządzenia ustalenie co do tożsamości dwóch złożonych przez niego pism (z dnia 18 czerwca i z dnia 31 lipca 2010 r.), są całkowicie bezpodstawne, i gdyby to do tego tylko ograniczyła się argumentacja autora zażalenia trudno byłoby odmówić trafności podjętej przez Przewodniczącego Wydziału decyzji procesowej, rzecz w tym że decyzja ta wydana została przedwcześnie, nie uwzględniała ona bowiem treści pisma, do którego załączona została sporządzona – co do czego Sąd Najwyższy nie ma wątpliwości – osobiście przez oskarżyciela posiłkowego, a jedynie podpisana przez adwokata, skarga kasacyjna.

W tym pierwszym zakresie w pełni podzielić należy wyrażony w uzasadnieniu zarządzenia pogląd, że ustanowionego w art. 526 § 2 k.p.k. przymusu sporządzenia i podpisania kasacji przez adwokata będącego pełnomocnikiem strony nie spełnia ani podpisanie przez adwokata skargi sporządzonej przez stronę, ani też wyrażona w odrębnym piśmie akceptacja takiej skargi. Stanowisko to utrwalone w orzecznictwie (m. in. powołanym w pisemnych motywach zarządzenia) na gruncie art. 446 § 1 k.p.k., ma pełne odniesienie do wykładni przepisu art. 526 § 2 k.p.k. (zob. m. in. – T. Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2008, teza 7 na s. 1105 oraz powołana tam teza 3 na s. 963).

Porównanie treści pism złożonych w niniejszym postępowaniu przez Jana W. w dniu 18 czerwca 2010 r. oraz w dniu 31 lipca 2010 r., a zatytułowanych w obu wypadkach „Wniosek oskarżyciela posiłkowego o kasację wyroków”, i to niezależnie od tego jakie znaczenie przykładać do sformułowań „całkowicie zbieżne” czy też „doskonale zbieżne”, nie pozostawia wątpliwości, że sporządzone zostały one przez tę samą osobę (właśnie oskarżyciela posiłkowego), a jedynie drugie z nich, obok podpisu autora, opatrzone zostało podpisem adwokata. Co więcej, w oparciu o zgromadzoną w aktach sprawy dokumenta-

Teza:

Przepisy obligują prezesa sądu, do którego wniesiono kasację, do odmowy jej przyjęcia (art. 530 § 2 k.p.k.), jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa m.in. w art. 429 § 1 k.p.k. (np. wniesienie środka odwoławczego przez osobę nieuprawnioną), a także przewidują zaskarżalność tego rodzaju decyzji procesowej do Sądu Najwyższego (art. 530 § 3 k.p.k.).

Z uzasadnienia:

„Zgodnie z przepisem art. 110 § 1 k.p.s.w. w sprawach o wykroczenia kasację wnieść może jedynie Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich, a w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych także Naczelny Prokurator Wojskowy. W świetle jednoznacznej treści powołanej wyżej normy prawnej oczywiste jest, że uprawnienie do wniesienia tego rodzaju nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie przysługuje stronom postępowania, w tym obwinionemu, zaś możliwość poddania kontroli kasacyjnej każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe w sprawie o wykroczenia istnieje wyłącznie w drodze wystąpienia przez stronę ze stosownym wnioskiem do jednego ze wskazanych wyżej podmiotów szczególnych. Wobec powyższego nie może budzić wątpliwości, że Tomasz R. nie był osobą uprawnioną do wniesienia w niniejszej sprawie kasacji, a to implikowało wydanie zaskarżonej decyzji procesowej, która znajduje podstawę w treści powołanych w zarządzeniu przepisów art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. i jest merytorycznie trafna. W konsekwencji skutkować musiało to utrzymaniem w mocy zaskarżonego zarządzenia, którego zasadności nie podważyła w najmniejszym stopniu argumentacja zawarta we wniesionym przez ukaranego środka odwoławczym.

Wprawdzie w orzecznictwie pojawiło się również zapatrywanie, że wpłynięcie – w sprawie o wykroczenie – kasacji strony od wyroku sądu odwoławczego, czy też od innego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe w sprawach o wykroczenia, nie wywołuje żadnych skutków prawnych i wystarczające jest poprzestanie na wydaniu odpowiedniego zarządzenia o charakterze administracyjno – porządkowym (np. o załączeniu pisma do akt) oraz poinformowaniu nadawcy o sposobie załatwienia sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2008 r., V KZ 30/08, OSNKW 2008, z. 10, poz. 83), a tym samym, że w takim układzie procesowym, wydanie zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji, jak i przyjęcie przedstawionego następnie Sądowi Najwyższemu zażalenia na to zarządzenie, jest niedopuszczalne i powinno skutkować pozostawieniem środka odwoławczego bez rozpoznania, stanowisko to jednak – pomijając jego pragmatyzm – nie wydaje się trafne. Nie uwzględnia bowiem ono treści art. 112 k.p.s.w. zgodnie z którym, w postępowaniu w przedmiocie kasacji (w sprawach o wykroczenie) stosuje się odpowiednio zarówno przepisy działu X Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia („Środki odwoławcze”) – a więc i te regulujące kwestię odmowy przyjęcia środka odwoławczego (art. 109 § 1 k.p.s.w. w zw. z art. 429 k.p.k.), jak i enumeratywnie wymienione przepisy Kodeksu postępowania karnego, w tym art. 530 § 2 i 3 k.p.k. Te ostatnie przepisy obligują prezesa sądu, do którego wniesiono kasację, do odmowy jej przyjęcia (art. 530 § 2 k.p.k.), jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa m.in. w art. 429 § 1 k.p.k. (np. wniesienie środka odwoławczego przez osobę nieuprawnioną), a także przewidują zaskarżalność tego rodzaju decyzji procesowej do Sądu Najwyższego (art. 530 § 3 k.p.k.). W tym stanie rzeczy za wysoce problematyczne uznać należy odwołanie się dla uzasadnienia przedstawionej na wstępie tezy do przepisu art. 27 k.p.k. definiującego zakres funkcjonalnej właściwości Sądu Najwyższego, skoro do jego kompetencji należy wszakże rozpoznawanie środków odwoławczych w wypadkach określonych w ustawie, która w powołanym wyżej art. 530 § 3 zd. 1 k.p.k., stosowanym odpowiednia w

oparciu o przepis art. 112 k.p.s.w., wprost możliwość taką w sprawach o wykroczenia przewiduje.

Uwzględniając powyższe, zasadnym było merytoryczne rozpoznanie wniesionego zażalenia, nie zaś pozostawienie go bez rozpoznania.

Pomimo utrzymania w mocy zaskarżonego zarządzenia Sąd Okręgowy w W. nie może stracić z pola widzenia okoliczności, że wniesione przez Tomasza R. zażalenie zawiera w swojej treści alternatywny wniosek ukaranego o wznowienie prawomocnie zakończono postępowania sądowego. W takim układzie wydaje się konieczne uzyskanie od ukaranego stosownego oświadczenia (art. 120 § 1 k.p.k.) i w zależności od jego treści ewentualne rozważenie wdrożenia trybu postępowania przewidzianego przepisami rozdziału 19 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (art. 113 § 1-3 k.p.s.w.).”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.9. Obliczanie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku przez oskarżonego pozbawionego wolności

przepisy: art. 84 § 2 k.p.k.

hasła: obrońca z urzędu; Uzasadnienie orzeczenia; Oskarżony

Postanowienie z dnia 17 listopada 2010 r., II KZ 47/10

Teza:

W toku postępowania odwoławczego skazany korzystał z obrońcy wyznaczonego z urzędu. Obowiązki takiego obrońcy wygasają z chwilą uprawomocnienia się postępowania, w którym został ustanowiony (art. 84 § 2 k.p.k.). Zatem z chwilą ogłoszenia wyroku Sądu odwoławczego obrońca z urzędu nie był zobowiązany do podejmowania jakichkolwiek czynności w imieniu i na rzecz oskarżonego. Termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego „otwiera” się dla osób uprawnionych dopiero po ogłoszeniu wyroku (złożenie wniosku przed ogłoszeniem wyroku jest bezskuteczne), a to oznacza, że dla oskarżonego pozbawionego wolności, który nie był obecny na ogłoszeniu wyroku Sądu odwoławczego i nie posiadał ustanowionego z wyboru obrońcy, termin ten należy liczyć od daty doręczenia mu odpisu wyroku, albowiem z chwilą ogłoszenia wyroku w sensie prawnym nie miał on już obrońcy.

Z uzasadnienia:

„Zaskarżonym zarządzeniem z dnia 13 sierpnia 2010 r., Przewodniczący Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w S. odmówił przyjęcia wniosku skazanego o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, wskazując, że skazany złożył go po terminie. Wywiódł dalej, że na rozprawie odwoławczej skazanego reprezentował obrońca, a ten nie złożył wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku. W zażaleniu skazany podniósł, że w dniu 18 lutego 2010 r. w Sądzie Rejonowym w W. zrezygnował z usług obrońcy i dlatego podejmował sam wszystkie czynności w tej sprawie, nie wiedząc o tym, iż obrońca dalej pełnił czynności. Ponadto wniósł o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest oczywiście zasadne, albowiem wniosek skazanego o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego nie został wniesiony po terminie, o którym mowa w art. 422 § 2 k.p.k. Jest bowiem bezsporne, że w toku postępowania odwo-

ławczego skazany korzystał z obrońcy wyznaczonego z urzędu (k. 232). Obowiązki takiego obrońcy wygasają z chwilą uprawomocnienia się postępowania, w którym został ustanowiony (art. 84 § 2 k.p.k.). Zatem z chwilą ogłoszenia wyroku Sądu odwoławczego obrońca z urzędu nie był zobowiązany do podejmowania jakichkolwiek czynności w imieniu i na rzecz oskarżonego. Termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego „otwiera” się dla osób uprawnionych dopiero po ogłoszeniu wyroku (złożenie wniosku przed ogłoszeniem wyroku jest bezskuteczne), a to oznacza, że dla oskarżonego pozbawionego wolności, który nie był obecny na ogłoszeniu wyroku Sądu odwoławczego i nie posiadał ustanowionego z wyboru obrońcy, termin ten należy liczyć od daty doręczenia mu odpisu wyroku, albowiem z chwilą ogłoszenia wyroku w sensie prawnym nie miał on już obrońcy (art. 422 § 2 k.p.k. – por. postanowienia SN: z dnia 15 czerwca 2007 r., IV KZ 36/07, OSNKW 2008, z. 1, poz. 4; z dnia 27 czerwca 2007 r., II KZ 14/04, Lex nr 460037; z dnia 18 stycznia 2008 r.: III KZ 138/07, Lex nr 3595567 i III KZ 132/07, Lex nr 359587 oraz np. T. Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, 2003, s. 1294; P. Hofmański red. Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. II, 1999, s. 815). Jest bowiem oczywiste, że skoro obrońca z urzędu nie ma obowiązku działania na korzyść skazanego, to nie można uznać, iż skazany zostanie poinformowany o treści zapadłego wyroku. W tym układzie skazanemu winien zostać doręczony odpis wyroku na podstawie art. 422 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. i dopiero od daty jego doręczenia biegnie termin wskazany w przepisie art. 524 § 1 k.p.k. do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku w celu ewentualnego wywiedzenia kasacji. Odpis wyroku został skazanemu doręczony w dniu 3 sierpnia 2010 r. (k. 298), a skazany złożył wniosek o którym mowa w art. 524 § 1 k.p.k. jeszcze przed tym terminem, bo w dniu 25 lipca 2010 r. Wprawdzie zaskarżone zarządzenie zostało wydane z powodu niedostrzeżenia statusu występującego na rozprawie odwoławczej obrońcy skazanego, ale nie można również stwierdzić, aby w tym układzie wniosek skazanego został złożony po terminie.”

1.2.10. Incydentalny charakter decyzji dowodowych

przepisy: art. 452 § 2 k.p.k., art. 170 § 4 k.p.k., art. 347 k.p.k.

hasła: Dowody

Postanowienie z dnia 21 października 2010 r., III KK 277/10

Teza:

Kwestia decyzji dowodowych nie może być oceniana w aspekcie niezmienności składu orzekającego na rozprawie. Decyzje dowodowe są bowiem rozstrzygnięciami procesowymi o charakterze incydentalnym i mogą zapaść zarówno na rozprawie, jak na posiedzeniu przed rozprawą (art. 452 § 2 *in fine* k.p.k.), zaś sąd orzekający merytorycznie nie jest nimi związany, skoro takie rozstrzygnięcia nie posiadają atrybutu prawomocności materialnej, gdyż mogą zawsze zostać zmienione (art. 170 § 4 i art. 347 k.p.k.).

Z uzasadnienia:

„Kasacje okazały się oczywiście bezzasadne, co spowodowało ich oddalenie na posiedzeniu, w trybie określonym w art. 535 § 3 k.p.k. Nie ma racji skarżący, że w toku postępowania przed sądem odwoławczym doszło do uchybienia o charakterze tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na nie należytą obsadę sądu odwoławczego. Otóż sędzia Sądu Rejonowego w G. Joanna J.

posiadała w dniu orzekania w Sądzie Okręgowym w G., tj. w dniu 18 czerwca 2009 r., wystawioną w trybie art. 77 § 8 u.s.p., delegację przez prezesa Sądu Okręgowego w G., po uprzednim uzyskaniu zgody Kolegium Sądu Okręgowego w G. Podnoszony w kasacjach zarzut, że do akt sprawy nie załączono wymaganej przepisami prawa o ustroju sądów powszechnych uchwały Kolegium Sądu Okręgowego o wyrażeniu zgody na delegowanie sędziego Sądu Rejonowego przez Prezesa Sądu Okręgowego nie oznacza, że dokonano delegacji niezgodnie z przepisami prawa. Skarżący powinien bowiem wykazać, że takie uchybienie miało rzeczywiście miejsce, skoro podstawą wniesienia kasacji jest zaistnienie, a nie możliwość zaistnienia uchybienia, które stanowi podstawę zarzutu kasacyjnego. Nic bowiem nie stało na przeszkodzie, gdy obrońca miał wątpliwości co do prawidłowości w zakresie obsady składu orzekającego w Sądzie Okręgowym w G., aby złożyć w trybie art. 453 § 2 k.p.k., stosowny wniosek procesowy. Skoro więc w kasacjach nie zostało wykazane, że podnoszone w nich uchybienie rzeczywiście wystąpiło, to taki zarzut jest oczywiście bezzasadny. Niezależnie od powyższego trzeba też zauważyć, że kwestia prawidłowej obsady sądu ma znaczenie w wypadku merytorycznego rozpoznania sprawy przez skład orzekający. Tymczasem w realiach tej sprawy, sędzia delegowany z sądu rejonowego, nie rozpoznał przedmiotowej sprawy, gdyż rozprawa apelacyjna została odroczonej, a na kolejnym terminie doszło do zmiany składu orzekającego. Z tą okolicznością związany jest drugi zarzut w kasacjach obrońców dotyczący obrazy art. 439 § 1 pkt 2 w zw. z art. 404 § 2 i art. 458 k.p.k., polegającej na tym, że mimo zmiany składu sądu, odroczonej rozprawę prowadzono w dalszym ciągu, co przesądza o fakcie, że członek składu orzekającego nie był obecny na całej rozprawie. Zarzut ten jest również całkowicie bezzasadny, albowiem trudno uznać, aby rozprawę odroczonej prowadzono w dalszym ciągu, skoro na kolejnych terminach rozprawy apelacyjnej w dniach 16 września 2009 r. i 27 listopada 2009 r., sąd odwoławczy nie wydał postanowienia o prowadzeniu rozprawy odroczonej w dalszym ciągu. Oznacza to, że zgodnie z art. 404 § 2 zd. pierwsze k.p.k., ex lege rozprawa apelacyjna za każdym razem była prowadzona od początku, a więc nie wymagana była niezmienną obsadą sądu odwoławczego. Rozpoznanie sprawy nastąpiło dopiero na rozprawie w dniu 27 listopada 2009 r., albowiem dopiero na tej rozprawie doszło do otwarcia przewodu sądowego (art. 453 § 1 k.p.k.). Podnoszona w kasacjach okoliczność dotycząca dopuszczenia dowodu na rozprawie w dniu 18 czerwca 2009 r., a następnie odstąpienie od jego przeprowadzenia na rozprawie w dniu 27 listopada 2009 r., w kontekście zmiany składu orzekającego na poszczególnych terminach rozprawy apelacyjnej, nie stanowi żadnego uchybienia procesowego, albowiem kwestia decyzji dowodowych nie może być oceniana w aspekcie niezmienności składu orzekającego na rozprawie. Decyzje dowodowe są bowiem rozstrzygnięciami procesowymi o charakterze incydentalnym i mogą zapaść zarówno na rozprawie, jak na posiedzeniu przed rozprawą (art. 452 § 2 in fine k.p.k.), zaś sąd orzekający merytorycznie nie jest nimi związany, skoro takie rozstrzygnięcia nie posiadają atrybutu prawomocności materialnej, gdyż mogą zawsze zostać zmienione (art. 170 § 4 i art. 347 k.p.k.).”

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.2.11. Obowiązek uchylecia lub zmiany orzeczenia rażąco niesprawiedliwego; Niepodpisanie protokołu przez przewodniczącego rozprawy

przepisy: art. 440 k.p.k., art. 151 § 2 k.p.k.

hasła: Protokół; Rażąca niesprawiedliwość orzeczenia

Postanowienie z dnia 1 października 2010 r., V KK 71/10

Teza:

Zgodnie z treścią (...) art. 440 k.p.k., sąd drugiej instancji ma obowiązek, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, zmienić orzeczenie na korzyść oskarżonego albo je uchylić jeżeli jego utrzymanie w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe. Stan rażącej niesprawiedliwości, uniemożliwiający utrzymanie orzeczenia w mocy zachodzi wówczas, gdy w toku procedowania doszło do takich uchybień, które rażąco naruszają poczucie sprawiedliwości. W grę wchodzi więc każda ze względnych przyczyn odwoławczych stwierdzona poza granicami zaskarżenia, pod warunkiem, że wpłynęła ona na orzeczenie, a jej natężenie jest takie, iż w rażący sposób czyni to orzeczenie niesprawiedliwym.

Sąd Okręgowy w W. w toku postępowania odwoławczego powinien dostrzec brak podpisu przewodniczącego rozprawy i doprowadzić do sytuacji uzupełnienia tego braku, zgodnie z wymogami procedury karnej. Nie czyniąc tego Sąd ten uchybił przepisom postępowania, a mianowicie art. 151 § 2 k.p.k., nie zaś przepisowi art. 440 k.p.k., bowiem nie sposób przyjąć, iż nieuzupełnienie brakującego podpisu pod protokołem rozprawy, doprowadziło do rażącej niesprawiedliwości orzeczenia.

Z uzasadnienia:

„Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W związku z wyrażonym w toku rozprawy kasacyjnej poglądem prokuratora Prokuratury Generalnej, że kwestionowany w kasacji protokół został jednak podpisany przez sędziego przewodniczącego, należy zauważyć, iż na k. 395 akt sprawy widnieje zapis: „Rozprawę zamknięto o godz. 13.45 min.”, a tuż pod nim umieszczono nazwiska sędziego i protokolanta, z tym że podpis widnieje tylko przy nazwisku osoby sporządzającej protokół. Podpis sędziego znajduje się natomiast na następnej karcie akt sprawy i to dopiero pod zarządzeniem wydanym przez przewodniczącego rozprawy. Zważywszy na zapis protokołu określający wyraźnie moment zakończenia rozprawy i wynikający z treści art. 149 § 1 k.p.k. obowiązek niezwłocznego podpisania protokołu przez przewodniczącego i protokolanta, nie sposób uznać, że dokument ten został podpisany przez sędziego.

Skoro zatem protokół z przebiegu rozprawy przed Sądem pierwszej instancji z dnia 3 grudnia 2008 r. nie został podpisany przez sędziego, to powstaje pytanie czy rozpoznający apelację oskarżonego Sąd Okręgowy w W., bo przecież to orzeczenie tego Sądu może być kwestionowane w drodze kasacji, nie dostrzegając tego rażącego uchybienia Sądu pierwszej instancji, rażąco obraził, jak wywodzi autor kasacji, art. 440 k.p.k.? Odpowiedź na to pytanie jest negatywna. Zgodnie z treścią wspomnianego wyżej art. 440 k.p.k. sąd drugiej instancji ma obowiązek, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, zmienić orzeczenie na korzyść oskarżonego albo je uchylić jeżeli jego utrzymanie w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe. Stan rażącej niesprawiedliwości, uniemożliwiający utrzymanie orzeczenia w mocy zachodzi wówczas, gdy w toku procedowania doszło do takich uchybień, które rażąco naruszają poczucie sprawiedliwości. W grę wchodzi więc każda ze względnych przyczyn odwoławczych stwierdzona poza granicami zaskarżenia, pod warunkiem, że wpłynęła ona na orzeczenie, a jej natężenie jest takie, iż w rażący sposób czyni to orzeczenie niesprawiedliwym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1972 r., V KRN 21/72, OSNKW z. 9, poz. 143). W sprawie będącej przedmiotem kasacji doszło do rażącego naruszenia przepisów postępowania w postępowaniu toczącym się przed Sądem pierwszej instancji bowiem, jak już zaznaczono, przewodniczący nie podpisał protokołu rozprawy, czym naruszył obowiązek wynikający z treści art. 149 § 1 k.p.k. Uchybienia tego nie dostrzeżono w czasie postępowania apelacyjnego, jednak nie przesądza to jeszcze o zasadności podniesionego w kasacji pod adresem Sądu Okręgowego zarzutu rażącej obrazy art. 440 k.p.k. Sąd drugiej in-

nego, a w szczególności, czy badając przesłanki stosowania tego środka jest nią związany?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.3. Sygn. akt I KZP 25/10

Czy następstwem postanowienia o przywróceniu terminu do wniesienia apelacji przez oskarżonego jest uchylenie prawomocności wyroków sądów obu instancji, w sytuacji gdy była już rozpoznawana apelacja prokuratora od tego samego wyroku, którego dotyczyło przywrócenie terminu a sąd odwoławczy w wyniku jej rozpoznania zmienił wyrok sądu pierwszej instancji?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.4. Sygn. akt I KZP 26/10

Czy wobec regulacji prawnej, przyjętej w art. 75 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 167, poz. 1191 w brzmieniu obowiązującym od dnia 17 czerwca 2010 r.), sądem właściwym do rozpoznania odwołania od orzeczenia komisji dyscyplinarnej jest wydział karny sądu okręgowego właściwego według siedziby kancelarii obwinionego komornika?

a w razie odpowiedzi negatywnej:

Czy wobec regulacji prawnej, przyjętej w art. 75 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 167, poz. 1191 w brzmieniu obowiązującym od dnia 17 czerwca 2010 r.), sądem właściwym do rozpoznania odwołania od orzeczenia komisji dyscyplinarnej jest sąd pracy i ubezpieczeń społecznych sądu okręgowego właściwego według siedziby kancelarii obwinionego komornika czy też wydział cywilny takiego sądu okręgowego?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

1.4.5. Sygn. akt I KZP 27/10

Czy przepis art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., nakazujący organom postępowania (sądowi) umorzenie postępowania karnego, obliguje do umorzenia tego postępowania z powodu przedawnienia karalności w trakcie trwania przewodu sądowego (a więc przed przystąpieniem do wyrokowania i przypisania czynu w tymże wyroku), mając na względzie opis czynu i jego kwalifikację prawną zawartą w akcie oskarżenia, czy też możliwe (a wręcz konieczne) jest dalsze prowadzenie postępowania karnego w przypadku, gdy sąd widzi możliwość zakwalifikowania zachowania oskarżonego według innego przepisu ustawy karnej o częściowo innych znamionach, aniżeli jest to ujęte w akcie oskarżenia (w ramach tego samego zdarzenia faktycznego), zagrożonego surowszą karą, co powoduje, iż nie nastąpiło jeszcze przedawnienie karalności tego przestępstwa?

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.1.1. Zasady publikacji odpowiedzi lub sprostowania oraz sankcji karnej za odmowę publikacji

25 listopada 2010 r. o godz. 13.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zasad publikacji odpowiedzi lub sprostowania oraz sankcji karnej za odmowę publikacji.

Ustawodawca nie określił kryteriów pozwalających na rozróżnienie pojęć sprostowania i odpowiedzi oraz nie sprecyzował tzw. przesłanek obligatoryjnej odmowy publikacji sprostowania prasowego, co jest niezgodne z konstytucją.

25 listopada 2010 r. o godz. 13.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zasad publikacji odpowiedzi lub sprostowania oraz sankcji karnej za odmowę publikacji.

W wyroku z 1 grudnia 2010 orzekł, że art. 46 ust. 1 oraz art. 31 i art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe są niezgodne z art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji przez to, że nie zachowują wymaganej precyzji określenia znamion czynu zagrożonego karą. Przepisy tracą moc obowiązującą z upływem osiemnastu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw. W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Zdanie odrębne zgłosił sędzia TK Stanisław Biernat.

Zakwestionowany art. 46 ust. 1 prawa prasowego przewiduje sankcję karną zarówno za uchylenie się od opublikowania sprostowania lub odpowiedzi, o których mowa w art. 31, jak i opublikowanie sprostowania i odpowiedzi wbrew warunkom określonym w ustawie. To na redaktorze naczelnym, w myśl art. 31 prawa prasowego, spoczywa obowiązek publikacji jak i obowiązek odmowy takiej publikacji w sytuacji zaistnienia tzw. obligatoryjnych przesłanek, o których mowa w art. 33 ust. 1 tej ustawy.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego ustawodawca nie określił kryteriów pozwalających na rozróżnienie pojęć sprostowania i odpowiedzi oraz nie sprecyzował tzw. przesłanek obligatoryjnej odmowy publikacji sprostowania prasowego.

W konsekwencji nie da się w sposób precyzyjny, jednoznaczny i niebudzący wątpliwości określić, jakie zachowanie się (działanie lub zaniechanie) jest zabronione, a więc co w istocie stanowi czyn zabroniony pod groźbą kary.

Co więcej, to adresat nakazu i zakazu publikacji sprostowania prasowego, obwarowanych sankcją karną, musi w istocie sam rozstrzygać o zaistnieniu powyższych przesłanek. Kwestionowany art. 46 ust. 1 prawa prasowego łącznie z przepisami art. 31 i art. 33 ust. 1 tej ustawy stwarza zatem po stronie redaktora naczelnego stan niepewności co do rzeczywistego zakresu zachowań dozwolonych i niedozwolonych. Nie sposób uznać, że ryzyko karalności jest dla adresata nieprecyzyjnie określonych zakazów i nakazów publikacji przewidywalne. Trybunał Konstytucyjny stwierdził zatem, że sposób sformułowania

art. 46 ust. 1 prawa prasowego wraz z art. 31 oraz art. 33 ust. 1 tej ustawy jest w takim stopniu niejasny i nieprecyzyjny, iż uniemożliwia zupełną i poprawną rekonstrukcję normy prawnokarnej.

Trybunał Konstytucyjny uznał tym samym, że art. 46 ust. 1, art. 31 oraz z art. 33 ust. 1 prawa prasowego naruszają zasadę określoności przepisów prawno karnych (art. 42 ust. 1 Konstytucji) oraz zasadę określoności przepisów prawa (art. 2 Konstytucji).

Rozprawie przewodniczył sędzia TK Adam Jamróz, a sprawozdawcą była sędzia TK Maria Gintowt-Jankowicz.

Wyrok jest ostateczny, a jego [sentencja](#) podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Zasady odczytywania na rozprawie głównej protokołów przesłuchań świadków i oskarżonych. (P 11/09)

7 grudnia 2010 r. o godz. 9.00 Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne Sądu Rejonowego w Lublinie IX Wydział Karny dotyczące zasad odczytywania na rozprawie głównej protokołów przesłuchań świadków i oskarżonych.

Trybunał Konstytucyjny orzeknie w sprawie zgodności art. 392 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim uzależnia od braku sprzeciwu obecnych stron możliwość odczytania na rozprawie głównej protokołów przesłuchania świadków i oskarżonych, sporządzonych w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę, gdy bezpośrednio przeprowadzenie dowodu nie jest niezbędne, z zasadą prawa do sądu w aspekcie adekwatnego ukształtowania procedury sądowej gwarantującej rozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie, wyrażoną w art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji oraz art. 6 § 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2.

Zasada bezpośredniości przeprowadzania dowodów w postępowaniu karnym stanowi jeden z elementów prawa do obrony. Dzięki niej oskarżony ma prawo zapoznać się z wszystkimi dowodami zgromadzonymi przeciwko niemu w toku prowadzonego postępowania, w tym uczestniczyć osobiście w przesłuchaniu świadka, co pozwala mu na zadawanie pytań, ustosunkowanie się do jego twierdzeń, jak też wykazywanie sprzeczności.

Kodeks postępowania karnego przewiduje szereg odstępstw od zasady bezpośredniości, a jednym z nich jest kwestionowany przepis. Zgodnie z nim dopuszczalne jest odczytanie protokołów zeznań lub wyjaśnień sporządzonych w postępowaniu przygotowawczym albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę, gdy bezpośrednio przeprowadzenie dowodu nie jest niezbędne, a żadna z obecnych przy tej czynności stron temu się nie sprzeciwia. Ma to zagwarantować prawo do rzetelnego procesu. Zgłoszenie sprzeciwu nie wymaga podania przez stronę jakichkolwiek argumentów dla jego uzasadnienia, a zwłaszcza wykazania, iż istnieją powody przemawiające za tym, iż bezpośrednio przesłuchanie świadka lub oskarżonego jest konieczne.

ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw z art. 54 ust. 1 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 42 Konstytucji RP oraz art. 9, art. 10 w związku z art. 17 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i podstawowych Wolności i art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.6. Przeciwdziałanie narkomanii; Pojęcie "znacznej ilości" (P 20/10)

Sąd Rejonowy dla Karkowa-Krowodrzy Wydział II Karny przedstawił pytanie prawne czy art. 62 ust. 2 oraz art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zakresie, w jakim wprowadzają nieokreślone znamię "znacznej ilości" wymienionych tam substancji bez odniesienia do jakichkolwiek kryteriów pozwalających na ustalenie tej ilości, są zgodne z art. 2 w związku z treścią art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.7. Wykroczenia; Zasady zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (P 16/10)

Sąd Rejonowy w Łobzie II Wydział Karny – Sekcja do spraw o wykroczenia przedstawił pytanie prawne, czy art. 25 § 1 i § 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, w zakresie w jakim przewidują możliwość zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną, albo na areszt, jedynie jeśli jest to grzywna przekraczająca kwotę 500 zł, jest zgodny z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.8. Właściwość sądu apelacyjnego w zakresie wniosku o wznowienie postępowania. Brak zażalenia na orzeczenie sądu apelacyjnego (SK 23/10)

Trybunał Konstytucyjny przyjął do merytorycznego rozpoznania skargę konstytucyjną w której wniesiono o stwierdzenie, że art. 544 § 1 k.p.k. – w zakresie w jakim do rozpoznania i rozstrzygnięcia wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania karnego czyni właściwym sąd apelacyjny – jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji a ponadto, że art. 547 § 1 k.p.k. – w zakresie w jakim nie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu apelacyjnego oddalające wniosek o wznowienie postępowania – jest niezgodny z art. 78 i art. 32 ust. 1 Konstytucji.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.9. Orzekanie grzywny na podstawie Prawa lotniczego (P 43/10)

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy przedstawił pytanie prawne, czy art. 210 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze jest zgodny z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Artur Kotowski, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

- Lewicka, E. Grudziewska, Mediacja sądowa. Alternatywna metoda resocjalizacyjna? Lublin 2010
- J. K. Gierowski, T. Jaśkiewicz-Obydzińska, M. Najda, Psychologia w postępowaniu karnym, Warszawa 2010
- J. Jakubowska-Hara (red.), D. Nowak (red.), Problemy aktualnej polityki karnej w Polsce na tle przeludnienia zakładów karnych, Warszawa 2010
- P. Skuczyński, Status etyki prawniczej, Warszawa 2010
- S. Sagan, V. Serhanova, Nauka o państwie współczesnym, Warszawa 2010

6.2. Przegląd czasopism

Edukacja Prawnicza 2010 nr 4

- Jan Podkowik, O potrzebie zmiany modelu kształcenia prawników w Polsce
- Urszula Doniec, Dopuszczalność sporządzenia protokołu rozprawy przez asystenta sędziego w postępowaniu karnym
- Ewa Białowąs, Prokurator w postępowaniu cywilnym i administracyjnym Część I
- Marcin Jachimowicz, Nakaz konfiskaty Część I

Ius Novum Nr 1/2010

- Łukasz Pohl, O stosunkach między zmodyfikowanym typem czynu zabronionego pod groźbą kary a leżącą u jego podstaw normą sankcjonowaną
- Karol Sławik, Z historii kryminalistycznego piśmiennictwa podręcznikowego
- Piotr Brzeziński Zasada pierwszeństwa w orzecznictwie wybranych sądów konstytucyjnych państw członkowskich UE